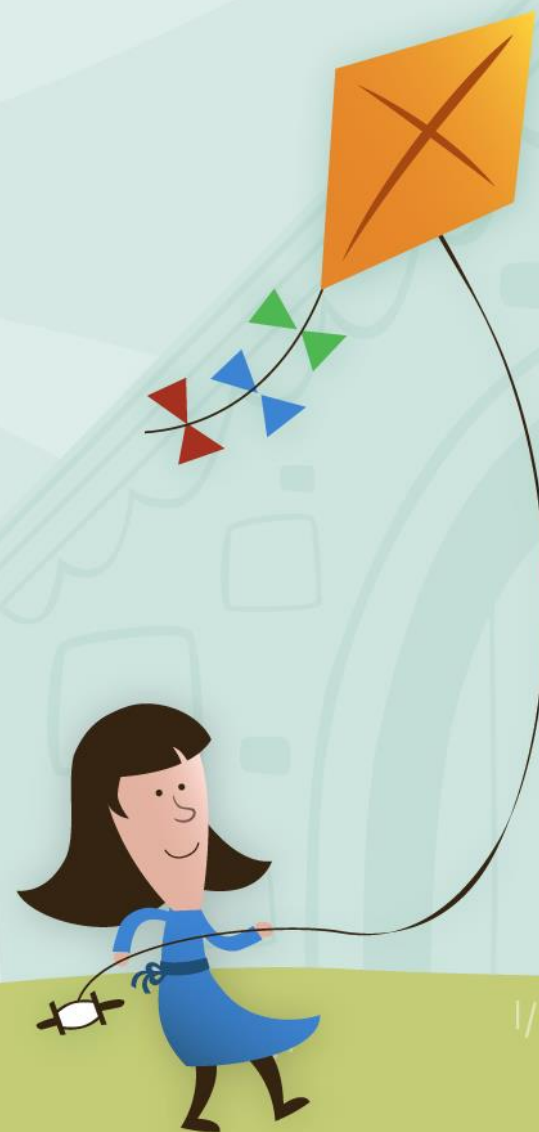

Kaasava hariduse mõiste ja sisu maailmas ja Eestis

Alushariduse teabepäevad "Kaasav haridus: sisu ja argipäev" 2019

Ülle Säälük

ulle.saalik@ut.ee

*Kui hea ma oma
töös olen?*

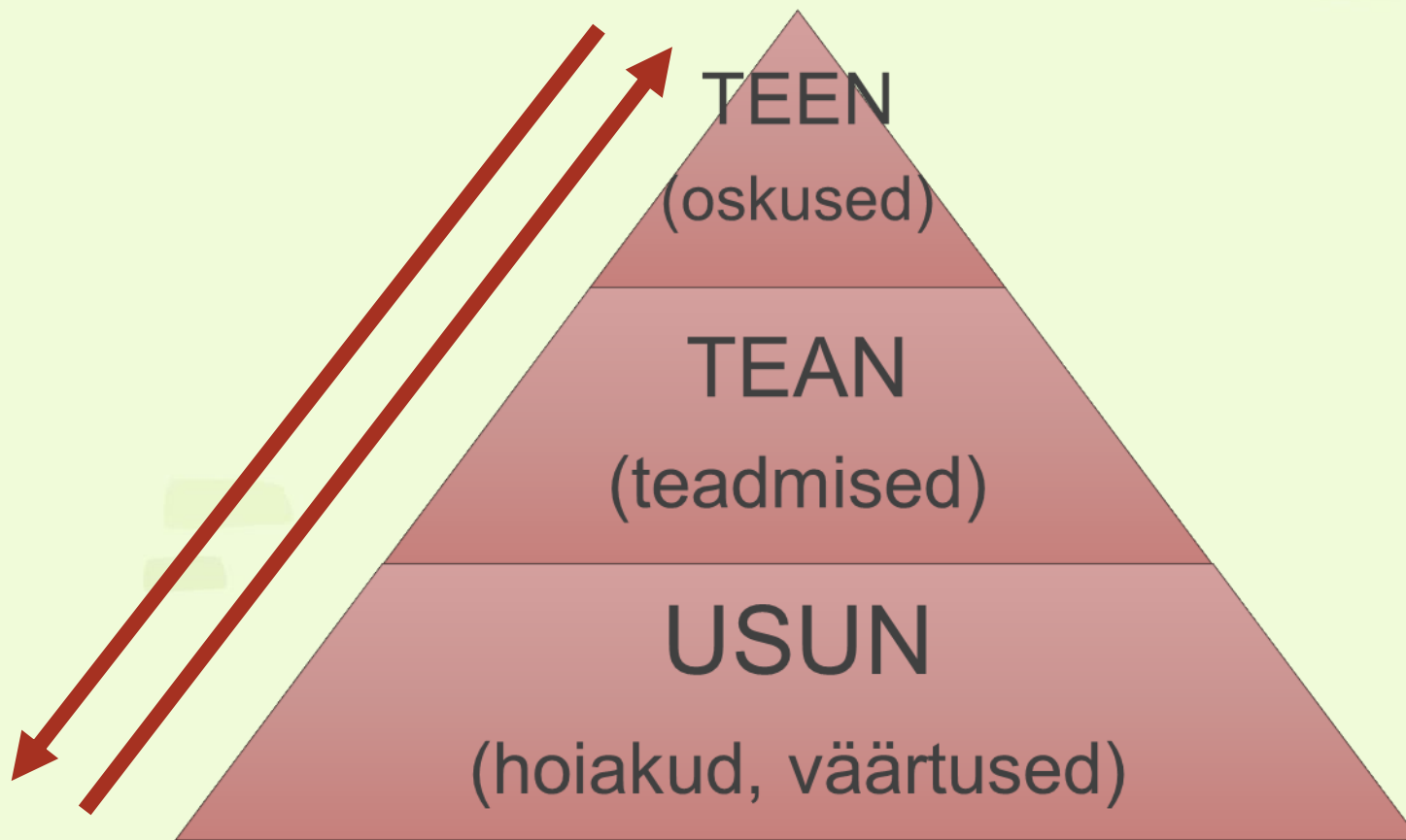
*Mis on minu roll?
Milline ma pean olema?
Mida pean tegema?*

*Milline peaks olema
minu töö tulemus?
Kellest-millest tulemus
sõltub?*

*Kes ma olen?
Millesse ma usun?*

*Mis või kes avaldab
mulle survet?
Kuidas sellega
toime tulen?*

E. Eisenschmidt „Õpetaja kutse- professionaalne areng ja eneseanalüüs“ alusel

Kaasamine – mis ja miks?

- Kaasamine - *inclusion vs exclusion*
- Varem: integratsioon (*integration*) kui normist erinevate (*excluded, outsiders*) suhtes, domineerijad vs vähemus, laps sobitugu enamusega
- Erinevuste ja mitmekesisuse olemasolu tunnustamine ühiskonnas. Kõik inimesed on mingil moel unikaalsed ning hariduses tuleb võimaldada oma unikaalsust säilitada. (Borkett, 2018)

Kaasamine – mis ja miks?

- Kaasamine kui inimeste võimestamine, julgustamine, tunnustades ja au sees hoides mitmekesisust ning erinevusi
(Corbett, 2001, nagu viidatud Borkett 2018:13)
- Kaasav ja kõrgekvaliteediline haridus on sidusa, võrdset kohtlemist ning sotsiaalseid õigusi tagava Euroopa aluseks
(European Commission, 2018)

Kaasamise teemast Eesti haridusseadustes ning meedias

2014-2015:

„Kaasav haridus – kõikide laste huvides!“

„Kaasav, mitmekesine ja turvaline üldharidus“

„Kohandatud õpe ja kaasav kool“

2018-2019:

„Kaasav haridus – päästerõngas või kivi kaelas?“

„Kaasava hariduse luhtumine ja tuhanded abita lapsed“

„Kaasav haridus lasteaias? Mõtleme veel!“

Kaasamise teemast Eesti haridusseadustes ning meedias

- Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest (PGS 2010 § 47)
- Kaasav hariduskorraldus põhineb eelkõige eetilistel printsiipidel, mille kohaselt peab igal lapsel olema võimalik õppida kodulähedases koolis koos teiste omaealiste õpilastega (Räis jt, 2016, Kaasava hariduse meetmete tõhususe uuring)

Kaasamise teemast Eesti haridusseadustes ning meedias

- Kvaliteetne üldharidus järgib kaasava hariduse põhimõtteid ning on võrdväärselt kättesaadav kõigile isikutele, sõltumata nende sotsiaalsest ja majanduslikust taustast, rahvusest, soost, elukohast või hariduslikust erivajadusest (PGS 2018 § 6)
- Lasteasutuse põhiülesanne on lapse ealisi, soolisi, individuaalseid vajadusi ja iseärasusi arvestades luua võimalused ja tingimused tervikliku isiksuse kujunemiseks... (KLS 2018)
- Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine... (KLRÕ 2018)

Mis takistab kaasava hariduse põhimõtete rakendamist?

- Hoiakud, teistsugused väärtused (õpetajate või ka teiste huvigruppide, ühiskonna üldlevinud, hariduspoliitliselt sätestatud)
- Ühiskonna toetuse puudumine, surve (kõrgetele) saavutustele
- Teadmiste puudumine
- Ressurside puudus meetmete ja tugimeetmete rakendamiseks

Mis soodustab kaasava hariduse põhimõtete rakendamist?

Vajalik on kompleksne lähenemine:

- Hariduspoliitiline otsus ja selle rakendamiseks vajalike meetmete sammhaaval elluviimine ning edukuse hindamine
- Mõttelaadi levitamine, teavitus- ja selgitustööd erinevatele osapooltele (õpetajad, vanemad, asutuste juhid ja haldajad);
- Juhendmaterjalid ja õpetaja töö vahendid;
- Asutusesisene kollegiaalne toetus, meeskondlik pühendumus, tugigrupid või koordinaatorid/mentorid;
- Reflektiivsete praktikate rakendamine jne.

Mis soodustab kaasava hariduse põhimõtete rakendamist?

Vajalik on kompleksne lähenemine:

- Praktikute töös:
 - erinevuste avalik tunnustamine (näit. eri keelte või kultuuride esitlemine asutuse keskkonnas, valikute andmine jpm)
 - laste omavahelise suhtluse ja koos toimimise julgustamine
 - ...

Mis soodustab kaasava hariduse põhimõtete rakendamist?

Vajalik on kompleksne lähenemine:

- Praktikute töös:
 - oma ja teiste tunne üle arutlemine
 - isikliku arengu kaardid tähelepanekute salvestamiseks, muutuste märkamiseks ja reageerimiseks
 - töö perekondadega
 - jne

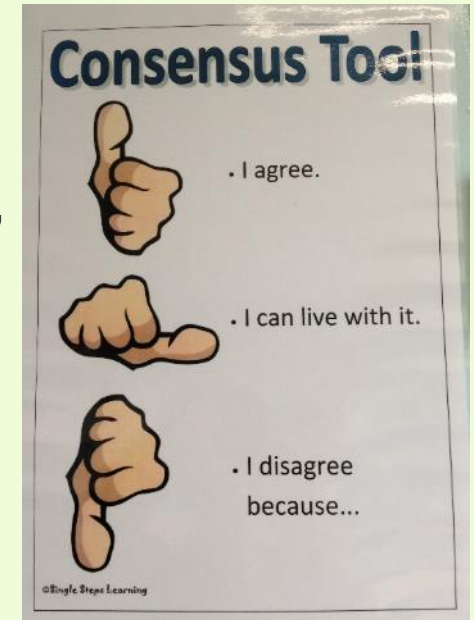

Mis soodustab kaasava hariduse põhimõtete rakendamist?

RAMPS- põhimõtted töös lastega

- R - *recognition of many languages of the children* ehk mitmete võimalike keelte tunnustamine, mitte ainult rääkimine, vaid ka joonistamine, näitlemine, mängimine, märkide keel, kehakeel, pilgu suunamine.
- A - *allocating areas where children can converse* ehk määrata ära ja luua sellised alad, kus lapsed saaksid omavahel vestelda.
- M – *making time for them to talk to each other* ehk luua ajalised võimalused omavaheliseks vestlemiseks.
- P - *providing choices* ehk valikute pakkumine suurema autonoomia soodustamiseks.
- S - *subscribing reflective practice* ehk reflektiivse praktika elluviimine, aidates lastel määratleda ja väljendada oma tundeid nii enne kui pärast kontakte või sündmusi.

(Borkett, 2018)

Itaalia kool – muusika, tants, kunst kui universaalselt mõistetav keel

Itaalia kool – muusika, tants, kunst kui universaalselt mõistetav keel

<https://1789a7.medialib.edu.glogster.com/7WXqZeYHr6Q5nwCpW3OE/media/09/091680234d4e60653a02253cdfa9eede04f3b0f8/ducky.jpg>

<https://static.seattletimes.com/wp-content/uploads/2003/05/2003705700-300x0.jpg>

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSMMTdMDCrPjroB6Bv7GgtJy2STOB811-wdAal48eXqMQfXZKuW-A>

Aitäh jaksamast!

Kirjandus:

Borkett, P. (2018). Cultural diversity and inclusion in early years education. London, New York : Routledge.

European Commission (2018). Council Recommendation on Common values, Inclusive Education and the European Dimension of Teaching. 22 May 2018. https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/council-recommendation-on-common-values-inclusive-education-and-the-european-dimension-of-teaching_en

Euroopa Liidu Teataja 2018, C 195/3, 7.6.2018, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0607\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0607(01)&from=EN)

Haridus- ja teadusministeerium 2019. Otsing: „kaasav“ tulemused: <https://www.hm.ee/et/search/site/kaasav>

KLS 2018 = Koolieelse lasteasutuse seadus, redaktsioon Riigi Teataja I, 22.01.2018, 6, <https://www.riigiteataja.ee/akt/12744434?leiaKehtiv>

KLRÕ 2018 = Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, Riigi Teataja I 2008, 23, 152, <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>

PGS 2010 = Põhikooli ja gümnaasiumi seadus Riigi Teataja I 2010, 41, 240, <https://www.riigiteataja.ee/akt/13332410>

PGS 2019 = Põhikooli ja gümnaasiumi seadus, redaktsioon Riigi Teataja I, 13.03.2019, 119, <https://www.riigiteataja.ee/akt/123032015071?leiaKehtiv>

Räis, M. – L., Kallaste, E. ja Sandre S. – L. (2016). Haridusliku erivajadusega õpilaste kaasava hariduskorralduse ja sellega seotud meetmete tõhusus. Uuringu lõppraport. Eesti Rakendusuuringu Keskus Centrar.

Õpetajate Leht, Otsing: „kaasav“ tulemused: <http://opleht.ee/?s=kaasav>

